

Яна Палешко

старший науковий співробітник
навчально-наукової лабораторії
з дослідження проблем протидії
організованій злочинності та корупції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук

РІВНІ ПРАВА ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ ТА ЖІНОК ЯК ЗАПОРУКА РОЗВУТКУ СУСПІЛЬСТВА

Одним із найвагоміших загальнолюдських принципів є принцип рівності – визнання того, що всі люди мають бути рівними між собою незалежно від будь-яких особливостей. Однією з таких особливостей людини є її стать. І те, що має бути цінністю і для людини, і для держави, іноді стає перешкодою до реалізації особою своїх прав. Ця особливість нерідко стає руйнівною у процесі реалізації принципу рівності основних прав та свобод людини.

Останнім часом у всіх сферах життєдіяльності людини зростає актуальність питань, пов'язаних із гендерною рівністю. Світовий процес формування конституційного законодавства характеризується декларуванням у ньому принципу рівних прав і можливостей. Конституційне закріплення рівності статей є характерним нарівні з такими особливостями, як національна і расова незалежність, мова, віросповідання, соціальне походження, політичні переконання та інше [2].

У сучасній юридичній науці право сприймається насамперед як сукупність прав людини. Права людини як суспільна цінність пройшли складний еволюційний шлях: від надання привілеїв окремим соціальним групам і станам до закріплення гаранту прав людини та громадянина і, як кінцевий результат, до визнання прав і свобод кожного індивіда у всьому світі. У цьому ракурсі категорія гендерної рівності є неабиякою цінністю для права та потребує комплексного наукового підходу для вирішення цієї проблеми.

Гендер – це змодельована суспільством та підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої і жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення, ролей та відносин жінок і чоловіків, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації, що, насамперед, визначається соціальними, політичними, економічними і культурними контекстами буття й фіксує уявлення про жінку та чоловіка залежно від їхньої статі [5, с. 11].

В найбільш загальному вигляді поняття гендер означає сукупність соціальних та культурних норм, котрі суспільство приписує виконувати людям в залежності від їх біологічної статі. Не біологічна стать, а соціокультурні норми визначають, в результаті, психологічні якості, моделі поведінки, види діяльності, професії жінок та чоловіків. Гендер конструюється суспільством як соціальні моделі чоловічності та жіночності, котрі визначають стан та роль жінок та чоловіків та суспільстві та його інститутах (сім'ї, політичній структурі, економіці, культурі, освіті та ін.) [2].

Коли йдеться про рівність статей як ідеал суспільно-політичного розвитку, під цим поняттям можуть розумітись такі явища:

- а) формальна рівність (рівність юридична, закріплена законодавчо);
- б) рівність можливостей (надання певної законодавчо закріпленої переваги певній соціально-демографічній групі для створення однакових з іншими групами умов);
- в) рівність результату (цілеспрямоване забезпечення ліквідації для конкуруючих сторін перешкод, що можуть бути зумовлені попередньою дискримінацією).

У правовій сфері прихильники гендерної й феміністської теорій намагаються дослідити питання «рівності» та «відмінностей»: наскільки можлива рівність різних людей (насамперед за ознакою статі), у яких межах можливе запровадження «нерівності» для досягнення рівності тощо [8, с. 10].

Гендерна рівність належить до фундаментальних засад прав особи. Норми будь-якої галузі права повинні відповідати загальним принципам права, у тому числі принципу гендерної рівності. Таким чином, норми всіх без винятку галузей права мають певний гендерний вимір.

Наша держава просувається до гендерної рівності. Україна прагне стати повноправ-

ною частиною європейської спільноти, наблизившись до останньої за основними соціально-економічними показниками та стандартами життя. Для цього нашої державі необхідно буде реалізувати свої зобов'язання щодо гендерної рівності.

1. Мудрик А.В. Социализация человека / А.В. Мудрик. – М.: Академия, 2004. – 304 с.
2. Воронина О.А. Московский центр гендерных исследований. Глоссарий. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.gender.ru/>.
3. Кон И.С. Пол и гендер. Заметки о терминах. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.sexology.narod.ru/>.
4. Киммел Майкл С. Гендероване суспільство: пер. з англ. / Майкл С. Киммел. – К.: Сфера, 2003. – 490 с.
5. Основи теорії гендеру: навч. посібник. – К.: «К.І.С.», 2004. – 481 с.
6. Аніщук Н.В. Гендерне насильство у правовому житті України: монографія / Н.В. Аніщук. – Одеса: Юридична література, 2007. – 232 с.
7. Івченко Ю.В. Філософсько-правовий аналіз гендерної політики в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.12 / Ю.В. Івченко; Київський національний університет внутрішніх справ. – К., 2009. – 19 с.
8. Офіційний вісник України: щотижневий збірник актів законодавства. – 2005. – № 40. – С. 48–55.

Вікторія Райлянова

доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук, доцент

Наталія Дербас

здобувач вищої освіти
факультету соціально-психологічної
освіти та управління
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ Україна

ІНТЕГРАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ СКЛАДОВОЇ В ОСВІТУ

Сучасне світове співтовариство знаходиться сьогодні на етапі демократичного розвитку. Один з основних принципів демократичного суспільства - це визнання рівних прав жінок і чоловіків у всіх областях, яке повинно формуватися з раннього віку. Цьому можуть сприяти принципи гендерного підходу до освіти.

Проблема гендерного підходу до навчання і виховання особистості знаходить актуальне значення в умовах оновлення змісту освіти та модернізації загальноосвітньої школи. Гендерна освіта допомагає вирішувати безліч важливих соціальних завдань, і необхідність його розвитку все частіше обговорюється в педагогічному співтоваристві.

В багатьох державах гендерна освіта і виховання починаються вже з дитячого садка. І це не випадково, так як тільки виховання, орієнтоване на рівноправ'я статей, здатне сформувати у підростаючого покоління егалітарну свідомість - концепція, яка пропонує створення суспільства з рівними можливостями по управлінню і доступу до матеріальних благ всім його членам.

Впровадження гендерного підходу в практику освіти стикається з низкою труднощів: неоднозначне ставлення в суспільстві і в професійному середовищі педагогів; відсутність у шкільних вчителів спеціальних знань в галузі гендерної педагогіки; шкільні програми і підручники розроблені без врахування гендерних принципів навчання.

Багато інститутів суспільства зміцнюють традиційні гендерні стереотипи. У засобах масової інформації, наприклад, жінки, головним чином, показуються в якості об'єктів дії, жертв і піклуються про інших, в той час як чоловіки зазвичай зображуються винахідливими, сильними, розумними і ініціативними. У той час як засоби масової інформації підкреслюють силу і успіх чоловіків, жінка, навіть усталена, зазвичай оцінюється, в першу чергу, за зовнішнім виглядом. Таким чином, засоби масової інформації, включаючи телебачення, радіо, шкільні підручники, дитячі книги, журнали, фільми і багато форм електронної комунікації, зберігають і поширюють стереотипи про чоловіків і жінок.